

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 26. april 2007 truffet vedtak i

Sak nr: 3/07 (arkivnr: 200700082-20)

Saken gjelder: Klage fra A på lagdommer B, lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D, ved X lagmannsrett

Utvalgsmedlemmer: Eva Nygaard Ottesen (leder)
Jon Høyland
Rita Sletner
Frode Sulland
Inger Lise Gjørsv

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2

Vedtak:

1. Klagen avvises for så vidt gjelder den del av prosessledelsen fra lagdommer B som kunne vært gjort til gjenstand for anke.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B, konstituert lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D.

Innledning:

Ved brev av 14. desember 2006 har A inngitt klage på lagdommer B, konstituert lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D ved X lagmannsrett. Klagen gjelder dommeratferd.

Klagen er forelagt de innklagede dommerne, som ved brev av 2. januar 2007, 6. februar 2007 og 9. februar 2007 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra aktor, politiadvokat E og forsvarer, advokat F. Klagen er supplert ved brev av 18. januar og 20. mars 2007. Embetsleder, førstelagmann G, ved X lagmannsrett er orientert om klagen, men har ikke avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

X lagmannsrett gjennomførte ankeforhandlinger med lagrette i straffesak den 13.-15. desember 2006. A, klager, var tiltalt i saken. Forsvarer for tiltalte var advokat F. Påtalemyndigheten var representert ved politiadvokat E.

Ankeforhandlingene ble administrert av lagdommer B. Retten bestod for øvrig av konstituert lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D.

Klager - A - har i hovedsak vist til følgende:

Han erklærte to ganger i retten at advokat F ikke var kvalifisert til å fungere som forsvarer i saken og at han ikke ønsket henne som forsvarer. Dommer B tvang ham til å ha henne som forsvarer.

Dommer B nektet ham å avhøre vitnene i retten, da forsvareren ikke kunne håndtere saken. Dette medførte at sannheten ikke kom frem i retten.

Dommeren nektet ham å forklare seg. Retten ville ikke høre at han fortalte sannheten bak krigen som er rettet mot hans land, Y. Han forklarte seg uten bruk av mikrofon, og dette var grunnen til at han måtte snakke høyt.

Videre ga dommeren ordre til aktor og til vekten om å angripe ham. Målet var å hindre ham i å forklare seg. De hadde bestemt at de skulle drepe ham dersom det ble nødvendig for å oppnå målet. Dette var oppfordring til drap. Lagdommer B gjentok samme ordre til vekten i salen den tredje dagen, men han unngikk å bli overfalt denne gangen.

Når dommeren gir signal til fysisk angrep mot tiltalte i tiltaleboksen, utgjør dette alvorlig kriminalitet av høyeste grad. De øvrige myndigheter må ta saken alvorlig og stoppe den organiserte rasisme og nazisme som er rettet mot ham i lang tid.

Innklagede - lagdommer B - har i hovedsak vist til følgende:

Tiltalte, A, opptrådte under hele ankeforhandlingen svært udisiplinert og kom med sterke muntlige utfall så vel mot retten som mot lagretten og de øvrige aktører, også mot sin egen forsvarer. På ett tidspunkt fant hun det nødvendig å sørge for at politiet var tilgjengelig dersom situasjonen skulle bli ytterligere komplisert ved at A ble voldelig. Det ble heldigvis ikke nødvendig, da den sakkyndige, H, klarte å roe ham tilstrekkelig ned.

Det er riktig at A to ganger ga uttrykk for at han ikke ønsket advokat F som forsvarer. Etter at aktor hadde holdt sin prosedyre, fant retten det vesentlig for å ivareta hans interesser, at han hadde forsvarer. Retten påla derfor advokat F å fortsette som forsvarer, jf. straffeprosessloven § 96 tredje ledd. På grunn av A's standpunkt til sin forsvarer, fikk han anledning til selv å holde et avsluttende "prosedyreinlegg" før saken ble opptatt til doms.

Spørsmål fra siktede til vitnene skal stilles gjennom siktedes forsvarer, jf. straffeprosessloven § 135. Dette fikk A beskjed om gjentatte ganger fordi han til stadighet selv grep inn i forhold til vitnene. Han fikk rikelig tid til å forklare seg, men rettens administrator gjorde forsøk på å stanse ham de gangene han gjorde utfall mot aktørene i retten.

Rettens administrator ba på et tidspunkt aktor sørge for at det kom politi tilstede. På et tidspunkt fant rettsbetjenten det påkrevd å reise seg og gå mot A for å markere at han skulle sette seg. Grunnen til dette var at A hadde reist seg og gått ut på gulvet i retning av lagrettebenken. Hun kan vanskelig se noe av dette som et angrep på A etter ordre fra henne.

Hun viser for øvrig til rettsboken.

Innklagede - konstituert lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D - har i hovedsak vist til følgende:

De oppfatter det slik at klagen mot dem retter seg mot at de unnlot å gripe inn overfor lagdommer B's prosessledelse på de punktene som A har redegjort for i klagen. Ikke på noe tidspunkt så de noen anledning til å gripe inn. A fikk under hele ankeforhandlingen anledning til å fremkomme med sine synspunkter. Etter at han entlediget sin forsvarer, fikk han anledning til selv å holde avsluttende innlegg/prosedyre vedrørende straffeutmålingen.

Når det gjelder anførslene i klagen om at administrator beordret aktor og rettsbetjent til å angripe A/oppfordre til drap, er det deres klare oppfatning at så ikke skjedde. Administrator fant det imidlertid nødvendig å be aktor tilkalle politivakt for det tilfellet at A skulle komme til å bli ytterligere aggressiv. Rettsbetjenten og den sakkyndige måtte også ved noen anledninger forsøke å roe A ned. Det ble ikke benyttet fysisk makt så langt de kunne observere.

Aktor - politiadvokat E - har i hovedsak uttalt følgende:

Ankeforhandlingene var etter hans mening sterkt påvirket av tiltaltes oppførsel og sinnsstemning, men foregikk ellers på vanlig måte. Under ankeforhandlingen virket hans sinnsstemning å være preget av ustabilitet.

I forhold til punktene som klager anfører i sitt brev av 18. januar 2007, uttaler han følgende:

Klager uttalte flere ganger at hans advokat F ikke lenger var ønsket som hans forsvarer, men etter noe samtale godtok han henne likevel.

Lagdommer B tillot klager å stille spørsmål til vitnene gjennom sin forsvarer. Etter aktors mening, var dette helt nødvendig for å få fremdrift i saken.

Etter hans mening var lagdommer B svært tålmodig i forhold til å la A forklare seg. Ofte begynte han å forklare seg om irrelevante forhold.

Det ble ikke gitt ordre om angrep fra lagdommer B.

Forsvarer - advokat F - har i hovedsak uttalt følgende:

Hun frasa seg oppdraget som forsvarer for A i brev av 2. januar 2007. Hun har siden ikke hatt kontakt med ham. Hun foretar seg ikke mer i saken. Skulle det være spørsmål, kan hun kontaktes.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Ingen av partene har bedt om å få forklare seg muntlig for utvalget, og slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål, anke eller gjenopptagelse, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Klageren anfører at lagdommer B nektet ham å forklare seg. Dette medførte at sannheten ikke kom frem. Videre anfører klageren at han ikke selv fikk stille spørsmål til vitnene, og at lagdommer B tvang ham til å bruke advokat F som forsvarer.

Dette er prosessuelle innsigelser som kunne ha dannet grunnlag for anke på grunn av saksbehandlingsfeil. Så langt må klagen derfor bli å avvise.

Tilsynsutvalget har imidlertid kompetanse til å behandle "uhøvisk eller utilbørlig" atferd fra dommerens side, jf. Domstolkommisjonens utredning i NOU 1999: 19 side 325 flg. Det uttales samme sted videre:

"Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forføyning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse. ..."

Klager har blant annet anført at lagdommer B ga signal til politiet om å angripe ham og å drepe ham. Han anfører også generelt at måten han ble behandlet på i retten av lagdommer B og de øvrige innklagede dommere, var utslag av organisert rasisme og nazisme.

Det er ikke fra noen andre enn klageren fremkommet opplysninger om at administrator, eller noen av de øvrige dommere, har forholdt seg slik klageren har beskrevet. Derimot fant lagdommer B det på et tidspunkt nødvendig å be om at politiet var tilstede fordi tiltalte fremsto som ustabil og aggressiv. Det inngår som en naturlig del av prosessledelsen å forebygge og hindre at det oppstår situasjoner under rettsforhandlingene som truer sikkerheten til de tilstedeværende. Det er etter de opplysninger som har kommet frem ingen grunn til å tro at de innklagede dommere gikk lenger i dette enn det som var rimelig og nødvendig.

Utvalget har ikke funnet noe grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor lagdommer B, konstituert lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises for så vidt gjelder den del av prosessledelsen fra lagdommer B som kunne vært gjort til gjenstand for anke.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B, konstituert lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D.